

VYSVĚT LOVÁN KY

Kreetta
Onkeli

VYSVĚTLOVÁNKY

SELITYSPAKKI

Copyright © 2013 by Kreetta Onkeli

All rights reserved.

Všetchna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Martina Šimová, 2023

Cover © Ninka Reittu, 2023

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2023

ISBN 978-80-277-3978-3 (pdf)

VYSVĚT LOVÁN KY

Kreetta Onkeli

ILUSTROVALA NINKA REITTU-KUURILA

PŘELOŽILA MARTINA ŠÍMOVÁ

DIVNÁ RODINA

Ve městě člověk potká všechny možné lidi. Právě proto je městský život tak zajímavý a snadný. Zato na venkově žije lidí tak málo, že každému z nich věnujeme zvláštní pozornost. To má svoje výhody – lidé se navzájem znají a nikdo není sám. Špatné naopak je, že rodina, která se od ostatních jen trošičku liší, ve svém okolí vzbuzuje údiv. Druzí se jí často straní, což takové ne úplně běžné rodině dokáže pořádně znepríjemnit život.

Lidem na venkově může připadat divná i natolik běžná věc, jako je rozvod. Pokud se dva dospělí rozvedou, celá vesnice přemítá, proč se rozešli. A protože to nevědí, začnou si důvody vymýšlet. Vyrojí se klepy a ty nejsou pěkné nikdy. Člověk by se měl starat jen sám o sebe, jenže když je sousedů poskrovnu a v životě se nic neděje, leckdo se k ukrácení dlouhé chvíle rád podívá, kdo že to jde zrovna po cestě. Řeči můžou vzejít i z toho, jak taková rodina, která se na venkov přistěhovala z města, větší prádlo a sází keřiky, jaké mají rodiče zaměstnání nebo v kolik hodin se u nich doma rozsvěcí a zhasíná.

Vy možná bydlíte ve městě a něco takového neznáte.

Přestože jsou města velká, pohybujeme se v nich v oblastech, které nejsou nijak rozlehlé. Žijeme v drobných společenstvích, která se skládají z naší rodiny, kamarádů, školy a koníčků. I ve městě tak najdeme svoji vlastní trasu protkanou lidmi, o jejichž počínání máme, nebo alespoň chceme mít, přehled.

Taky v městských kruzích nám některé rodiny můžou připadat divné – možná, že ostatní za divnou považují právě vaši rodinu. Někdo má dvě mámy nebo dva táty, jiný zase bydlí u pěstounů nebo u příbuzných. Něčí rodiče nemluví česky nebo jsou třeba tělesně postižení, někdo se od ostatních liší vzhledem. Víte, když tady tak vypisuju, jaké rodiny můžou být, dochází mi, že jsou takové i makové. Žádná ale není divná.

Ať už žijí v jakékoliv rodině, děti v jistém věku nechtějí trávit čas s rodiči. Straní se jich bez ohledu na to, jací ti rodiče jsou. Děti se od nich totiž pokaždé liší a vyrůstají z nich jiní lidé – odpoutávají se a stávají se samy sebou. Jakmile získají jistotu, kým jsou, přestanou se zdráhat, a rodiny si zase považují. Takhle to chodí a je to tak i správně.

BEZDOMOVEC

Bezdomovec je člověk, kterému se každý vyhýbá. Kdysi to možná býval úplně obyčejný dospělý, ale potom se mu přihodilo něco tak strašného, že se stal bezdomovcem.

Různým lidem připadají strašné různé události. Někdo si nedovede představit nic horšího, než že ztratí hřeben. Jiný může přijít o všechny důležité věci a nezdá se mu to zase tak hrozné. My lidé jsme odlišní a některé své vlastnosti neovlivníme. Ne vždycky si můžeme vybrat, kým se staneme.

Bezdomovec páchne. To proto, že nemá koupelnu, kde by se mohl umýt. Chci, abyste věděli, že ošklivý zápach ještě neznamená, že je někdo špatný člověk.

Bezdomovec nemá domov. Proto spí v tramvaji. Někdy přespává na ulici u větracích šachet, protože z nich jde teplý vzduch. To je celkem rozumné, co vy na to? Bezdomovci nocují taky v lesích nebo si umějí postavit pěkné chýše z novin.

Lidé se bezdomovci posmívají, protože mluví sám se sebou. To proto, že nemá kamarády, se kterými by si povídal. Není na tom nic špatného, co myslíte? I mamky si přece někdy brumljají jen tak pod vousy, třeba když pečou štrúdl. A herci si zase mumlají sami pro sebe, když nacvičují představení.

Bezdomovec nosí i v létě spoustu oblečení. Nevlastní totiž skříň, kam by si uložil kalhoty a košile. Vždycky má na sobě všechny šaty, které vlastní.

Bezdomovce nejčastěji potkáme ve městě. V létě na něj narazíme v těch nejpěknějších parcích. Bezdomovci milují krásné věci. Mají rádi vůni růží a taky výhled na řeku.

Možná se někdy cítíte nesví, když třeba jedete v metru a bezdomovec se s vámi dá do řeči. Určitě s vámi cestuje nějaký dospělý. Bude vědět, jestli s bezdomovcem mluvit, anebo mlčet. Proto se ničeho nebojte. Bezdomovcova slova vám můžou připadat zvláštní. To je pochopitelné, protože takový bezdomovec není moc zvyklý mluvit s lidmi.

Pokud cestujete sami, je dobré sednout si někam, kde jsou starší lidé. Posadte se třeba vedle nějaké babičky, protože bezdomovci někdy

říkají ošklivé věci, které se neposlouchají snadno. Zkuste si zacpat uši. Právě proto je bezdomovec bezdomovcem – tíží ho všechna ta ošklivost, která se mu valí z pusy.

Každopádně si pamatujte, že bezdomovci byli kdysi děti jako vy. Mají ty samé sny jako vaši rodiče. Sní o kváskovém chlebě, o tom, že se vyspí v čistých peřinách, o teple a o koupeli. O podobných běžných věcech si nechávají zdát proto, že je nemají. Obvyčejné věci jsou pro ně nejcennější.

Na děti se bezdomovci často usmívají, protože si při pohledu na ně vzpomenu, že kdysi bývali stejní špunti jako ony.

Na světě je místo pro každého. I pro bezdomovce. Až je mezi sebou zase jednou uvidíme, pamatujme si, že na druhého nikdy nesmíme být tak zlí, aby kvůli tomu začal třeba pít a skončil bez střechy nad hlavou. Vidte, že se lidem bez domova neposmíváte? Člověk si nemá utahovat z neštěstí druhých. Bezdomovcům můžete pomoci i tím, že si na ně nebudete ukazovat prstem.

Svět je místo, v němž se všichni potkáváme s rozličným počasím – s deštěm, bouřkou, vichrem nebo mrazem. Stejně tak narazíme i na nej-různější lidi: na ředitele, krasavice, hendikepované, sportovní hvězdy, vědkyně, cellisty. A na bezdomovce.

Právě proto je svět tak nesmírně zajímavé místo. Alespoň já si to myslím – ale vy určitě taky!

KDYŽ NÁS VŠECHNO ŠTVE

Edu štvla stísňená předsíň. Pokaždé, když si zavazoval tkaničky, mu bylo strašné vedro. Celou jednu stěnu v předsíni zabíral radiátor, z něhož sálalo horko. V domě bydlely stařenky, kvůli kterým jelo topení vždycky na plné obrátky.

Annu štvly brýle. Kdykoliv se sehnula, klouzaly jí z nosu.

Standu štvlo čištění zubů. Byly to dvě minuty, během nichž se vůbec nic nedělo. Dvě minuty! Každé ráno a večer! Čtyři minuty denně! Osmadvacet minut za týden! Grrr!

Týnu štvál její dědeček. Bylo jí dvanáct, ale děda jí vždycky pokládal tytéž otázky, jako když byla tříleté děcko. Jak dělá ovečka? Jak dělá koník? A co kočička? „Nevím,“ odsekávala Týna. To se dědeček divil! Týna byla našťvaná.

Adama štvla velikonoční vajíčka. Byla z čokolády, která nechutnala dobře. Uvnitř byly hloupé hračky.

Evu s Kubou štvlo sledování sportovních utkání. Všichni kluci a holky ve třídě o přestávkách donekonečna omílali výsledky známých sportovců. Proč si cpát do hlavy takové prkotiny? Eva a Kuba se mnohem raději bavili o astronomii. Štvlo je, že ostatní nezajímá. Usain Bolt, to je toho!

Ondra si hrál nejradši s Tondou. Štvlo ho, že se s ním nikdy nemůže sejít po škole – kamarád neměl volné žádné odpoledne a i víkendy měl zabrané. Ondra z toho byl pořádně našťvaný.

To Kikina se zběsile vrhala k nejoblíbenějším holkám ve třídě. I když se s nimi zrovna bavila Anička, Kikina ji přerušila uprostřed věty. Oblíbené holky si navíc Kikiny vůbec nevšímalý a obracely se k ní zády. Nikdo ji neměl rád, protože se mermomocí snažila strhnout na sebe pozornost. Aničku štvlo, jak se Kikina chová.

Každého občas něco štve, a ne bezdůvodně. Popravdě řečeno mě ne napadá, co v takové chvíli dělat – možná je dobrý nápad vrhnout se co nejrychleji na něco jiného.

Pokud si našťvanost skutečně pustíme k tělu, uvízneme v ní a ona jen poroste. Nevěnujte našťvání příliš mnoho pozornosti. Sledujte ho skrz prsty, nechte ho za sebou.

MINIDRSON

Minidrsoň je pravým opakem mumínka. Minidrsoň nikdy nechodí sám. Minidrsoňové se pohybují ve skupinách dvou až tří dětí. „Seš nula! Seš úplně out! Ty seš ale šprt! Máš ošklivý hadry! Tvoje máma je tlustoprčka! Máš chudýho tátu! Bacha, ať ti nevystydne polívčička!“ pokřikují minidrsoňové.

Chvástají se a dělají ramena. Tváří se, bůhvíjak nejsou drsní. Halekají: „Včera jsem byl v kině na filmu. Smělo se na něj až od osmnácti, šel jsem se starším bráchou.“

„Óóó,“ volají obdivně ostatní minidrsoňové. Ničeho jiného se neodváží. Samochvála vrchního drsoně pokračuje: „Matějská je pro mimina. Já byl v Disneylandu. Ta tvoje čepice není pravá, je to podvrh, to já mám bekovku z New Yorku, přivezl mi ji děda.“

V minidrsoňově blízkosti máte pocit, že jste sami úplně malinkatí. Připadá vám, že nic neumíte. Že se nic nenaučíte. Když je nablízku minidrsoň, zdá se vám, že jste hloupí, vaše rodina je hloupá, vaše věci jsou hloupé – že je hloupé úplně všechno.

Není se co divit, protože minidrsoň si vymyslí cokoli, jen aby sám sebe vychválil do nebes. I kdybyste se přetrhli a měli všechno na světě, minidrsoň vždycky přijde s něčím, co mít nemůžete. Říká se, že pokud se budete k ostatním chovat kamarádsky, oplatí vám stejnou mincí. Tak to obvykle bývá, ale ne vždycky. Minidrsoňové dovedou zazdít každou zábavu. Školní dvorek promění v kruté a ošklivé místo, stejně jako školku nebo kroužek. Krutých míst je kvůli nim celá řada – minidrsoňové jsou totiž alergičtí na radost druhých. Jsou to kaziči štěstí.

Minidrsoně najdete mezi kluky i mezi holkami. Dospělí je ne vždycky rozeznají, protože minidrsoňové dospělákům umějí lichotit. Mažou jim med kolem pusy.

S minidrsoněm je třeba něco dělat. Možná jste o něm pověděli doma rodičům? Vaši zavolali paní učitelce, která si s minidrsoněm promluvila. Pomohlo to na tři dny. Pak šikana začala nanovo. Řekli vám: „Takový je život. Musíš se to naučit snášet. Nemáš poslouchat všechno, co ti řeknou.“

Jenže když ony ty uši poslouchají a poslouchají, ať se je snažíte ucpat sebevíc! Je to vážně k vzteku! Co si jen počít – na hřišti by byla taková zábava, ale pak dorazí minidrsoň a všechno zkazí.

Nestěžujte si! My dospělí vás ochráníme před vším zlým, ale úplně pokaždé zasáhnout nemůžeme. Neslyšíme každou urážku, kterou zaslechnete vy, a taky si myslíme, že se musíte naučit stát si ve světě za svým – a že právě mezi kamarády si to osvojíte ze všeho nejlíp.

Možná to pochopíte snáz, když vám prozradím, že minidrsoň není šťastný. Krutě a hrubě se chová proto, aby nikdo neviděl, že ve skutečnosti je to malé děcko, které se bojí tmy, snadno se rozpláče, stydí se a bývá často nervózní.

Hrubé chování je jako pancíř, jímž se chrání člověk, který nemá stejný obranný krunýř jako vy. Vás má někdo rád, ochraňuje vás.

Láska a péče, kterou vám doma dávají rodiče, vás chrání v krutém světě, mezi dětmi, na školním dvorku a během her, i kdybyste zaslechli sebeošklivější slova. Ta se od vás díky vašemu krunýři odrazí jako hrách od stěny.

Určitě jste natolik moudří, aby se z vás nestali minidrsoňové. Co myslíte? A stoprocentně s ostatními nesoutěžíte o to, kdo má nejlepší kolo, nejlepší herní konzoli nebo kdo nejvíc porušuje pravidla. Vidíte, že ne?

Srovnávání je hloupé, protože vždycky existují pěknější věci, než jsou ty naše, a stejně tak i horší. Každý má zkrátka ty svoje – a tak je to taky dobře.

P.S.: Ten, kdo se posmívá ostatním, se posmívá sám sobě.